

J. W. Franz / Diss.
De cortice salicis
Cortice perminiano sub-
stituendo / Lipsiae 1772

DV

805

EX LIBRIS
FREIHEIT IN BINDUNG **LÖSETE VOM ZWANG**

Dr. Helmut Bester

Dv 805

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
- Musikische Abt. -
DUSSELDORF

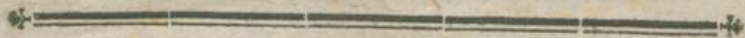
V 656

UNIVERSITÄT DUISBURG
EX LIBRIS
ROSELI QUON ZUDAMG
Or. Reliqu. Dester

Günz

DE

CORTICE SALICIS
CORTICI PERUVIANO
SVBSTITVENDO

DISPV TATIO POSTERIOR

Q V A M

A V C T O R I T A T E

G R A T I O S I M E D I C O R V M O R D I N I S

P R O G R A D V D O C T O R I S

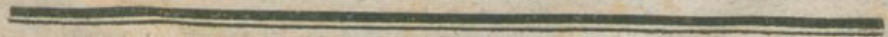
D E F E N D E T

M. IVSTVS GVILIELMVS GÜNZ

L I P S I C V S

M E D I C I N A E B A C C A L A V R E V S

D. X. APRIL. A. C. C I D I C C L X X I I.

9671

L I P S I A E

E X O F F I C I N A L A N G E N H E M I A .

Med.

DE
COR TICE SALLICIS
COR TICIS PERUVIANIS
SVEPTIVENDO

BISPHENATO POSTERIOR
GVA

AVTORITATE

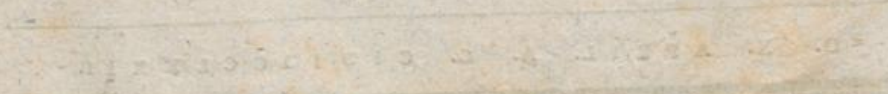
GRATIOSI MEDICORUM SENATUS

PRO GRADU DOCTORIS

DE GRADU

M. IUSTVS GYLISSVS GYLISSVS

MEDICINAE FACULTATIS

IN
VIRIDIBVS

SPECIMEN HOC IN AVGVRAE MEDICINA

INCLYTAE CIVITATIS

PEGAVIENSIS

SENATV

LONGE GRAVISSIMO

IN AVGVRAE MEDICINA

SPECIMEN HOC INAUGVRALE MEDICVM

PII GRATIQVE ANIMI

TESTEM

ESSE IVBET

I V S T V S G V I L I E L M V S G V N Z

DE
CORTICE SALICIS
CORTICI PERUVIANO SVBSTITVENDO
DISPVATIO POSTERIOR

§. I.

Introitus.

Fidem, quam nuper feci, nunc solvam, ulteriusque in corticis salicum examine progrediar, quo dein summo disputationis fini, quem titulus indicat, satis facere possim. Quum autem quaecunque res non modo, vt tritum aliquod docet,

saepe repetita placeat,

sed et eius repetitio frequenter et accurate instituta multum in ipsa re intelligenda valeat; quum deinde L. B. dif-

A 3

plicere

plicere nequeamus, si, quae in priori dissertatione fufe et ampliter exposuimus, in posterioris limine succincte et breuiter repetamus; nec inutile nec taediosam fore existimamus operam illam, quam in tradendo rerum in priori dissertatione propositarum compendio collocare iam volumus. Exhibuimus autem in isto scripto salicis *pentandrae*, *fragilis*, *caprae*, et *albae* LINNAEI, veluti specierum illarum, de quarum cortice disseritur a nobis, descriptionem botanicam, ex duorum tantum Veterum botanicorum, et quorundam recentiorum scriptis petitam; atque ostendimus, omnes hasce quatuor species naturam suam fruticosas esse, facile tamen cultura arboriferae; solumque amare vix plurimum humidum, pingue, suboleosum; totum denique salicum genus propter corticis foliorumque colorem valde mutabilem, folia in vna eademque specie modo glabra, modo aspera, staminumque numerum multum varium difficulter esse describendum. Enarrauimus deinde partium salicis apud Veteres fata, et cognouimus, omnibus, etiam parasiticis, adscriptam esse vim adstringentem, stypticam, imo interdum analepticam et neruinam a praeparatione earum potissimum dependentem; fuisse tamen folia, flores, et quidem stamineos, corticemque frequentius, radicem vero, lignum, viscum, et fungos rarius exhibitos. Demonstrauimus porro, quasdam harum partium etiam a nostris magno cum fructu fuisse in usum vocatas, omninoque flores, folia et corticem ramorum iuniorum vi medica pollere; lignum vero potissimum, licet non omnium salicis specierum, vsui oeconomico aptum esse. (Hic addere liceat, quod pappus seminum, inprimis salicis *pentandrae*, ideo etiam *Baumtollenweide* dictae, velut lanugo tenerima quasi bombycina, si gossypio

rite

rite admixta fuerit, ad opus textorium apta esse a Cl. WESTBECKIO et Ill. GLEDITSCHIO ^{a)} dicatur.) His omnibus praemissis ipsius corticis salicis principia eorundemque proportionem, per examen et sensuum et ignis Chemici auxilio institutum detectam exposuimus, et declarauimus, in quocunque harum specierum cortice deprehendi multas partes terrestres et resinosas, pauciores gummosas, quasdam oleosas, spirituosas, aciduloque salinas ut plurimum volatiles. Has in *pentandrae* salicis cortice copiosissimas, in *fragilis* cortice non adeo copiosas, in *caprae* et *albae* cortice vix deprehendendas esse, et odore, et experimenta nos docuerunt. Iisdem autem tentaminibus, perque saporem edocti sumus, in *fragilis* salicis cortice plurimas gummosas, in *pentandrae* cortice non tantam earum copiam, in *caprae* et *albae* cortice perexiguam earum quantitatem contineri; in qua re nos illa a variis Materiae Medicae scriptoribus condita regula confirmauit, quae iubet, ut amarus sapor gummearum; subausterus et adstringens gummearum cum resinosis pluribus arte connexarum; austerus et adstringens resinosarum et terrestrium; adstringens et stypticus pauciorum resinosarum pluriumque terrestrium index haberi debeat. Eodem modo diuersam in hisce diuersis corticis salicis speciebus resinosarum quantitatem deprehendimus, hancque in *caprea* et *alba* maximam, in *pentandra* magnam, in *fragili* minorem cognouimus. Terreas in *caprea* et *alba* multum abundare, in *pentandra* et *fragili* non adeo copiosas esse intelleximus. Colorem deni-

a) Praeter plura relationibus publicis Silesiae, Marchiae, Sueciae, Thuringiae inserta vid. potissimum Cel. GLEDITSCHII librum: qui Ao. 1763. sub titulo: *Kurze Anweisung zum Anbau der Baumwollenweide und deren Pflege*, Berolini prodit.

denique corticis plus minusque viridem: odorem verò in *pentandra* pergratum; in *fragili* aliquantum nauseosum; graminis odori similem; in *caprea* spinaciae herbam redolentem; in *alba* ingratissimum: saporem denique in *fragili* peramarum, in *pentandra* subausterum et adstringentem, in *caprea* austerum, adstringentem et stypticum, in *alba* denique summe stypticum animadvertimus. (Qua in re tamen denuo observandum est, examen corticis salicis *albae* parum recte institui potuisse.) Parem denique deprehendi principiorum corticis diversitatem pro ipsius corticis varia aetate, eumque praeparandi ratione, in fine prioris dissertationis declaravimus, ostendimusque, corticem ramorum annosiorum, iam triennium, perpaucas adhuc fouere volatiles et gummosas; plures e contra resinosas et terrestres partes, eandemque varietatem reperiri in cortice, licet e ramis iunioribus decerpto, incaute tamen, vehementisque ignis ope exsiccato.

§. II.

Ordo tractationis.

Totum autem hoc corticis salicum examen per medicamentorum, ex eodem parandorum cognitionem, quam, quum ad solam artem medicam spectet, in priori dissertatione, quippe quae in cathedra Philosophica defendenda erat, exhibere non licuit, iam in hac posteriori dissertatione, in Medicorum suggestu vindicanda, illustrandum est. Quo facto de corticis salicum viribus medicamentosis iudicium ferendum, harum virium cognitio ad therapiam generalem applicanda, practicisque observationibus illustranda; ipse denique salicum cortex quoad suam naturam, medicamenta ex eo parata, vires ipsi

ipsi adscriptas, harum agendi modum, eiusdem in morbis vilitatem, nec non cautelas in eius vsu adhibendas cum cortice Peruuiano comparandus erit.

§. III.

Indicantur medicamenta ex salicum cortice parata.

Ex salicum vero cortice confici possunt varia medicamentosa vi praedita praeparata. Et primum quidem ipse cortex in pulueris formam redigi; ex eo aqua destillata parari; pulueri eiusdem vel frigida vel calida aqua infundi; idem puluis spiritu vini, vel aceto vini destillato resolui; ex aqua corticis destillata denique vel tinctura eius spiritiuosa varia extracta obtineri possunt. Quae variae et diuersae praeparationes cum a nobis repetitis vicibus exploratae, tum etiam in aegrorum commodum exhibitae sunt. De singularum igitur natura et indole nunc ea, quae tentaminibus cognouimus, exponamus, et quonam cum fructu propinatae fuerint, paulo inferius declaremus; id tamen simul monentes, quod nunquam nobis licuerit, cum cortice salicis *albae* experimenta instituere, nosque huius tantummodo eam ob causam mentionem faciamus, quoniam eum a Veteribus potissimum, et nunc etiam a quibusdam recentiorum adhibitum fuisse scriptis^{b)} cognouimus; eaque denique tentamina, quae a nobis cum salicis cortice facta sunt, *pentandrae* et *fragilis* salicis corticem solummodo attineant, pauca enim cum cortice salicis *caprae* pericula fecimus.

§. IV.

b) vid. *Phil. transf.* Vol. LIII. p. 105. *und der Landarzt, eine medicinische Wochenschrift*, Erf. u. Leipz. 1769. p. 334.

§. IV.

De puluere corticis salicis.

Non adeo facile et bene succedit *pulueris* corticis praeparatio. Constat enim cortex salicis fibris multum tensis, nec adeo leui vi dissoluendis, et aliquantum cum libro conuenit. Rite autem probeque exsiccatu facile, si modo mortario eiusque pistillo bene utamur, ad puluerem redigitur. Qui colorem habet in *pentandra* et *fragili* egregie viridem, in *caprea* vero obscure viridem; odorem in *pentandra* gratissimum, lauri quasi odori similem; in *fragili* nauseosum cum graminis odore comparandum; in *caprea* gratum cum odore spinaciae aliquantum conuenientem; saporem denique in *pentandra* balsamicum, amarum et adstringentem, in *fragili* peramarum, adstringentem, aliquantum stypticum; in *caprea* parum amarum, adstringentem, summeque stypticum. Omnium tamen trium harum specierum cortex ad puluerem redactus aegris facile nauseam mouet, et ab iis spernitur; solus ex *pentandrae* salicis cortice paratus puluis aegris non adeo ingratus deprehenditur.

§. V.

De aqua destillata ex salicis cortice parata.

Egrogiae e contra sunt aquae illae *destillatae*, quae ex salicis cortice obtinentur; et inter eas gratissima, quae ex cortice salicis *pentandrae* paratur. Quae scilicet multas fouet particulas oleoso-spirituosas, aciduloque salinas; odorem spargit fortem, periucundum, hypnoticum quasi, qualis est odor aquae *Melissae*; caput tamen quodammodo grauantem; pergratumque habet saporem balsamicum, diu tamen a lingua si exploratur, aliquantum

quantum adstringentem ^{c)}. Cui ex *pentandrae* salicis cortice praeparatae aquae destillatae proxima est quoad amoenitatem ea, quam cortex salicis *fragilis* largitur. Haec autem gaudet odore multum graui, nauseoso, simili odori, quem aqua florum tiliae spargit; sapore vero grato et reficiente quidem, aliquantum tamen nauseoso. Cortex salicis *caprae* vero praebet aquam styptico sapore praeditam, odore autem cum aqua fragariae conuenientem. Omnes autem hae aquae destillatae in arte medica non sine exiguo fructu adhiberi possunt. Vfus sum ea, quae ex salicis *pentandrae* cortice paratur, tanquam medicamento analeptico, ad senem apoplexiae fulmine tactum resuscitandum; eadem, nec non aqua destillata corticis salicis *fragilis* ad medicamenta emetica excipienda; aqua destillata corticis salicis *caprae* in vulnere exiguo consolidando, aliis tamen medicamentis simul exhibitis; semperque votis meis responderunt euentus.

§. IV.

De infusis aquosis corticum salicis.

Praestantiora tamen esse videntur *infusa aquosa* ex salicum cortice parata. Et in his etiam obseruauimus aliquam diuersitatem cum ab aquae, quae infundebatur, proprietate, tum ab corticis diuersitate dependentem. Alium enim habet colorem, odorem atque saporem *infusum frigidum*, vt dicunt, alium *infusum calidum*, quod potius decoctum vocari meretur. Alia etiam deprehen-

B 2

ditur

c) Plura habet saepe in priori nostra dissertatione laudatus P E T R. I M M. H A R T M A N N. loc. cit.

ditur coloris, odoris et saporis ratio in infuso corticis salicis *pentandrae*, alia in infuso corticis salicis *fragilis*, alia in infuso corticis salicis *capreae*, siue illud frigidum, siue calidum sit. Frigidum vero corticis salicis *pentandrae* infusum illum pene flauum colorem habet, quem in auro animaduertimus; limpidum tamen simul atque pellucidum est, gratum spargit odorem, sapore vero gaudet non adeo taedioso, balsamico et amaro. Idem ex cortice salicis *fragilis* paratum non plane eundem, magis vero amarum saporem, nauseosum odorem, flauumque colorem, cinnamomi colori pene similem, habet, et pellucet. Ab vtroque multum differt infusum frigidum, quod ex cortice salicis *capreae* obtinetur; hoc enim minus pellucidum, obscure flauum, ingratis olens, et sapore amaro multumque adstringente praeditum deprehenditur. Quae coloris, odoris, et saporis natura in decocto ex cortice diuersarum harum trium salicis specierum parato ita mutatur, vt in decocto corticis salicis *pentandrae* color sit subflauus, in decocto corticis salicis *fragilis* quasi fuscus, in decocto corticis salicis *capreae* obscurissimus; odor autem in priori pene nullus; in altero magis nauseosus; in posteriori ingratisissimus: sapor denique in priori leniter amarus et adstringens; in altero peramarus valdeque adstringens; in posteriori summe adstringens et stypticus. Qua de re in vsu infusorum horum medico infusa frigida decoctis, frigidum *pentandrae* frigido *fragilis*; praeferi, infusorumque ex cortice salicis *capreae* paratorum vsu internum negligi posse crediderim, praesertim quum animaduenterim, aegros ipsos de infusorum horum vsu ita iudicare, multosque eorum ab illorum vsu plane abhorrere.

§. VII.

§. VII.

De solutionibus corticis salicis vinosis spirituosis et acetosis.

Praeter infusa et decocta corticis salicis aquosa etiam *vinosa*, *spirituosa* et *acetosa infusa* parari possunt. Vinum autem corticis pulveri infusum ab eo colorem accipit in *pentandra* saturate luteum, in *fragili* obscurius luteum, in *caprea* magis fuscum; sapor in hoc infuso est balsamicus, acris, amarus, stypticus; ita tamen in tribus hisce speciebus varius, ut minor sit stypticitas (si dicere fas est) in *pentandra*; maxima in *caprea*; ut in *fragili* potissimum lenis et grata amarities percipiatur; et *pentandrae* infusum pene solum balsamicum habeat saporem. Infusa autem haec cum vino Franconico facta si leni dentur digestioni colorem sensim obscuriorem, saporem vero magis stypticum et adstringentem obtinent. In utroque tamen infuso vinoso, siue cum digestionem siue sine illa conficiatur, odor parum distinctus animadvertitur. Multo luculentiora apparent phaenomena, si pulveri corticis salicis spiritus vini rectificatissimus infunditur. Huius vncia vna super drachmam vnam pulveris fusa obtinet colorem egregie viridem, aut qualem habet solutio rhabarbari spirituosa, ita tamen mutabilem, ut magis pellucida sit solutio spirituosa corticis salicis *pentandrae*, quam *fragilis*; *capreae* e contra solutio spirituosa magis fusca colore animaduertatur, et ad nigredinem quasi vergat. Odor eiusdem, (forte a menstruo) est quasi cardiacus, sapor vero in *pentandra* et *fragili* balsamicus, in utraque tamen et potissimum in *caprea* austerus et adstringens deprehenditur. Cortex salicis denique ab aceto vini destillato solutus hoc flauo plus

minusque pellucido tingit colore, et quidem *pentandrae* cortex magis pallido, *fragilis* cortex vini iunioris quasi colore, *capreae* denique cortex obscuro magis colore. Odor potissimum oleoso-spirituosus aciduloque salinas corticis particulas indicare videtur; sapor vero praeter eam, quae menstruo inest, proprietatem tamen simul aliquantum adstringens animaduertitur. Ita autem tres diuersae illae corticis salicum solutiones differre videntur, vt *acetosa* ob menstruum, partesque, quas continere videtur, praestantissima; *spirituosa*; quum multas resinosas particulas fouere videatur, satis egregia; *uinosa* vero, nisi menstruum eam commendet, reliquis inferior iudicari possit. Qua in re tamen simul monentur, in omnium harum solutionum vsu diiudicando ad finem, ob quem adhibentur, et cui consequendo varie applicari debent, respiciendum^{d)}; nec solutionem spirituosam corticis salicis *pentandrae* solutioni spirituosae corticis salicis *fragilis* e. s. p. aequiparandam esse.

§. VIII.

De extractis corticis salicum.

Parari denique etiam posse ex cortice salicis *extracta*, quicumque modo leuem artis pharmaceuticae principiorumque huius corticis cognitionem habet, facile intelliget. Sunt ea autem vel *aquosa*, vel *spirituosa*. Haec etiam *resinosa*, illa *gummosa* non inepte vocantur. Nec non vtraque iterum ita distinguuntur, vt aliud sit, quod *primo*, aliud, quod *secundo* loco obtineatur. *Extractum*

d) Vti enim paulo inferius declarabimus, solutio *acetosa* magis vt *antisepticum*, *spirituosa*, vt *resolvens*, *uinosa* vt *roborans* et *neruina* considerari potest.

tractum aquosum primum, vt dicunt, subfuscum in *pentandra* et *fragili*; obscure fuscum in *caprea*; in vtraque priori odore non ingratum, quasi balsamicum; in *caprea* odore pene destitutum; saporem habet in *pentandra* balsamicum, intense amarum, acriusculum, stypticum; in *fragili* non acrem, leniter grateque amarum, adstringentem et stypticum; in *caprea* denique parum amarum, valde acrem, valde adstringentem, valdeque stypticum. *Extractum aquosum secundum* in *pentandra* leniter amarum et stypticum; in *fragili* adstringens et austeriusculum; in *caprea* plane stypticum deprehenditur. *Extracta spirituosae* fere inter se conueniunt, praestantius tamen est *primum*, quod in *pentandra* et *fragili* balsamicum est, et tenacem continet resinam; in *caprea* vero balsamico sapore destitutum est. Quae quatuor diuersa extracta ita praestantia sua differre putauerim, vt *resinosae gummosae*, *prima* vero *secundis* efficaciora sint; simul tamen ea, quam in fine §. VII. dedi, regula non neglecta.

§. IX.

Indicata medicamenta inter se comparantur.

Ex iis igitur, quae §. IV-VIII. exposuimus, luculenter patet, *puluerem* corticis salicis raro adhiberi posse, quum omnis, solo corticis *pentandrae* salicis pulvere excepto, quippe qui aliquantum gratior est, aegris nauſeam moueat; *aquas destillatas*, imprimis eam, quae ex *pentandrae* salicis cortice paratur, egregie analepticas esse; *infusa aquosa*, magis tamen *frigida*, et ea, quae ex *pentandrae* et *fragilis* salicis cortice obinentur, egregie balsamica et amara deprehendi; *infusa vinosae* neruina et roborante virtute sese commendare; *infusa spirituosae*
succii

fucci plenis et robustis corporibus magis appropriata esse; *solutiones cum aceto vini destillato factas* propter antisepticam vim laudem mereri; *extracta denique aquosa, spirituosis* praefenda, omni iure inter medicamenta leniter abstergentia et roborantia referri debere. Apparet praeterea ex iis, quae de indole horum praeparatorum dicta sunt, *primum locum* extracta aquosa, et quidem prima; *secundum* infusa aquosa frigida; *tertium* aquas destillatas; *quartum* decocta siue infusa aquosa calida; *quintum* infusa vinosa; *sextum* infusa acetosa; *septimum* infusa et extracta spirituosas; *ultimum* denique pulverem merito sibi vindicare posse. Quae tamen ita limitanda sunt, ut omnium horum medicamentorum virtus multum differat pro diuersa illius corporis, cui applicantur, ratione, et in robustis aliter diiudicanda sit, quam in debilibus et laxis corporibus.

§. X.

Quaenam vires cortici salicis insint.

Exposita nunc corticis salicum, et medicamentorum ex eo confectorum, natura et indole, quaenam vires ipsi cortici insint, a nobis indagandum est. Cognouimus autem, cuicumque diuersarum harum salicum cortici inesse ex parte *volatilia oleoso-spirituosas, aciduloque salina*; ex parte *fixa gummea, resinosa et terrestria principia*; partes volatiles *balsamico* suo odore et sapore, gummeas *amaro* sapore, resinosas autem et terrestres sapore *subaustero et adstringente* sese manifestare; nouimus deinde, idque ex optimis scriptis didicimus, insignem amaritiam cum principio volatili balsamico coniunctam indicare virtutem non modo *leniter roborantem*, sed etiam talem,

talem, quae humorum stases remoueat et dissoluat; (mibi tamen hic effectus roboranti vi etiam adscribendus esse videtur;) pariter intelleximus, *amaritiam*, gummeorum partium indicem, cum *adstrictione* quadam (sit venia verbo), vt teste partium resinofarum, coniunctam declarare *virtutem roborantem*, hancque eo leniorem, quo plus resinosa corticis pars per balsamicam temperetur; quoque aequalior sit vtriusque, cum gummeae, tum resinosae partis, portio. Ex quibus omnibus id collegerim, corticem salicis non immerito inter *medicamenta austero-amara, odorata, balsamica*, vi sua robur solidorum adiuuantia, humoresque spissos resoluentia, imo et *antiseptica* (taliam autem ex amaro sapore dignoscuntur) referri debere.

§. XI.

Quomodo istae vires in variis corticibus differant.

Quum autem quatuor a nobis exploratae salices in corticibus suis quoad eorundem principia multum differant, non mirum est, quod in omnibus istis corticibus virium diuersa sit ratio. In *pentandrae* enim salicis cortice *balsamicae partes copiosae* sunt, et ita in hoc vis adstringens multum temperata existit; in cortice salicis *fragilis gummeae particulae, copiosiores ac in pentandra, vna cum balsamicis bene commixtae*, idem praestant; *capreae salicis cortex* his quidem inferior censendus, illi tamen roborandi vis non plane deneganda est; quod iudicium etiam de cortice salicis *albae* ferendum esse videtur. De differentia virium, quae in iunioribus et annosioribus corticibus occurrit, hoc valet, quod roborandi vis *solis iunioribus*, quippe quibus balsamicum principium inest,

C

adscri.

adscribenda, *annosioribus* e contra adstringens et styptica facultas adiudicanda sit.

§. XII.

Virium harum cognitio ad Therapiam generalem applicatur.

Quae de viribus cortici salicum propriis iam exposita, quomodo therapiae generalis praeceptis accommodari debeant, nunc inquiramus. Quorum praeceptorum quum quatuor potissimum sint genera; eorumque primum de viribus vitae conservandis vel incirandis; alterum de morborum causis remouendis; tertium de modo ipsis morbis medendi; quartum denique de periculosis symptomatis vel tollendis vel mitigandis agat; eundem ordinem in virium cortici salicum propriarum cognitione iisdem applicanda sequi et necessarium et summe proficuum erit. Vires vitae in apta humorum circulatione, et elaboratione potissimum consistunt, et languent vel tum, cum fluidum subtile illud nerueum, quo omnis corporis motus sustinetur, non rite elaboratur, vel tum, cum solidis motum et elaborationem humorum adiuuantibus deest sufficiens et necessarium nutrimentum. Languent autem vel subito, vel sensim sensimque. Huic malo potissimum apto alimentorum cum bene nutrientium, tum robur solidorum restituentium vsu medemur; ad illud vero malum remouendum applicatio medicamentorum magna vi et subito cum in solida, tum in fluida agentium, requiritur. Priori incommodo cortex salicum immediate non prospicit, posterius autem vi sua balsamica, in volatilibus eius principiis, cortici salicis pentandrae praecipue propriis,

priis, latente, tollere valet; vapor enim eius est gratissimus, reficiens, valdeque analepticus; in aqua destillata inprimis manifestus. Et in hac re indicationi, quam dicunt, vitali, satisfacit. Aliud therapiae generalis praeceptum morborum causas, siue in diaetae vitiis, siue in venenorum noxis, siue in sanguinis abundantia, siue tandem in humorum acrimonia positae sint, removere iubet. Quum autem errores diaetae optime ab aegro obsequioso, et ad ea, quae ipsi noceant, attento corrigantur; quum deinde difficile sit, de veris venenorum vim infringendi remediis certa quaedam proferre; quum denique nos non nisi exigua cum probabilitate, in quibusdam venenorum noxis, v. c. iis, quae ab alcali quodam corpori intempestiue applicato oriuntur, auertendis corticem salicum vi sua antiseptica aliquid valere, asserere possimus; de sola plethora et cacochymia per usum huius corticis corrigenda nunc differamus. In sanguinis vero abundantia imminuenda iste cortex, si vnquam, semper caute adhibendus est, quum non nisi in plethora obesa, vel imbecillium, laxitatem et debilitatem partium quadam ex parte corrigendo, humorumque se- et excretionem adiuuando, prodesse possit. Idem salicum cortex humorum acrimoniam ita corrigere videtur, vt spissitudini vi sua amara resolvente, balsamica vero acredini medeatur; non tamen nisi magna cum attentione exhibendus est.

§. XIII.

Continuatio.

Quae quidem de corticis salicum usu in viribus vitae incitandis, venenorum noxa auertenda, plethora et

cacoehymia corrigenda valent. Disquiramus nunc porro, quomodo virium huic cortici propriarum cognitio indicationi curatoriae et palliativae accommodari possit. Vti autem pathologia nos docet, alia sunt vitia solidarum, alia fluidarum partium, alia denique magis composita, et vel a motu humorum peruerso, vel a viscerum vasorumque obstructione oborta. Solida vel rigiditate, vel strictura, vel laxitate, vel debilitate peccant, siue violenta quadam vi dissoluuntur. Rigiditatem et stricturam non tollit, sed potius auget, corticis salicum, tanquam medicamento austero-amari, vsus. Prodest autem iste cortex in laxitate solidorum cum abundantia fluida absorbendo et resoluendo, tum ipsis fibris robur elasticum reddendo; nec non, quum non adeo adstringentem habeat indolem, balsamica sua vi, si modo rite adhibeatur, in solidorum debilitate vtilitatem praestat. In vulneribus consolidandis, vlceribus depurandis, haemorrhagiis sistendis, gangraena vel auertenda vel cohibenda, externus eius potissimum vsus propter adstringentem et stypticam, in *caprae* et *albae* cortice manifestam, atque antisepticam et balsamicam virtutem commendandus est. Tenuitatem humorum absorbendo; spissitudinem resoluendo; acridinem, magis tamen alcalinam, temperando et immutando, attente tamen, aegrorumque ratione bene habita, exhibitus idem salicum cortex corrigere valet. Motum auctum, si a spissitudine humorum, partium quarundam laxitate et debilitate, excretionibusue suppressis vel impeditis, dependeat, imminuendi; imminutum, si a nimia humorum tenacitate, viriumque vitae languore oboriatur, augendi potestatem habet caute, aliisque remediis non
negle-

neglectis, propinatus salicum cortex. Quae cautelae etiam in eius usu ad vasa et viscera obstructa referenda attendi debent. Adiungi praeterea potest aqua destillata huius corticis variis medicamentis, quae ab aqua quadam balsamica et temperata recipi debent, imo et emeticis; resina eius ad aluum euacuandam propinari; infusa denique varia, et solutiones extracti aquosi primi ad se- et excretiones adiuuandas, vt diaphoretica et diuretica medicamenta, exhiberi possunt. Dolores denique ab acri materia stagnante obortos per balsamicam et discutientem; profluvia immoderata, et, vt dicunt, colliquatiua, per adstringentem et roborantem virtutem tollere, mitigare, vel moderare valet idem salicum cortex vel externe, vel interne, semper tamen caute, adhibitus.

§. XIV.

Conclusio ex antecedentibus.

Habet igitur cortex salicum, vt medicamentum balsamicum, austero-amarum, leniterque adstringens, facultatem vires vitae subito depressas incitandi; noxas ab alcalinis venenis enatas mitigandi vel tollendi; plethoram obesam et imbecillum ex parte et mediate imminuendi; spissos humores resoluendi; acres inuoluendi et corrigendi; laxa solida roborandi; debilia confortandi; vulnera consolidandi; vlcera abstergendi; gangraenam et sphacelum cohibendi; tenues humores absorbendi; quosdam vehementiores motus temperandi; suppressos refocillandi; aluum euacuandi; se- et excretiones adiuuandi; vasorum viscerumque obstructiones referandi; discutiendi; dolores quosdam leniendi; nimia denique sanguinis et humorum profluvia impediendi;

C 3

vel

vel saltem moderandi. Ita tamen semper istae facultates in cortice salicum differunt, ut non omni cortici eadem semper competat potestas, nec eadem vni eidemque ex illo praeparato medicamento. Habet enim quidam cortex plus balsamici et amari quam alter, cui potius maior inest adstringendi vis; sic etiam in alio medicamento copiosae continentur balsamicae, in alio copiosiores resinosaes partes. Quae differentiae omnes in corticis salicum et medicamentorum ex eodem paratorum usu bene probeque attendendae sunt.

§. XV.

Utilitas corticis salicum observationibus practicis illustratur.

Quae de corticis salicum virtutibus iam asserta, et ex eius principiorum cognitione rationis auxilio quasi petita, magna ex parte etiam per experientiae documenta confirmantur. Vim analepticam in solo recenter decerpto cortice, eiusque aqua destillata rite praeparata, manifestam ipsemet expertus sum ^{e)}. Facultatem noxas ab alcalinis venenis obortas tollendi indicare videtur magna copia acidi salis in cortice salicis deprehendenda, gratoque resciente vapore se prodens ^{f)}; ipsam tamen nec ab aliis experiundo comprobata reperio, nec ipse experiri potui. Laxitatem et debilitatem vero solidarum partium ipse infusi frigidi corticis salicis fragilis usu correxi, et ita in binis adhuc iuuenilibus corporibus et imbecillum et obesae plethorae medelam attuli. Aegrorum

e) vid. nostr. Diff. §. V.

f) conf. quae in Diff. nostr. priori de principiis corticis diximus et in huius initio repetimus.

rum alter habebat acres; alter spissos humores, quos eodem medicamento simul meliores reddere mihi licuit. Pariter in exiguis quibusdam digitis manuum inflictis vulneribus, quorum vnum etiam in vlcus impurum ver-tebatur, consolidandis et vlcere illo depurando; (simul tamen egregio illo quidem, falso tamen patris mei no-mine vendere solito, oleo vulnerario balsamico, inter-dum adhibito) multum profuit sicci pulueris et aquae destillatae corticis salicis capreae vsus externus ^{g)}. Cor-ticem salicum gangraenae cohibendae non imparem esse, hoc a Cl. CAMPERO ^{h)} institutum, a me tamen semel repetitum experimentum me edocuit. Parauit enim ex cortice salicis fragilis decoctum aliquod ita saturatum, vt vni vnciae corticis duae vnciae aquae communis so-lum modo infunderentur; in ollam vitream decocto huiusmodi plenam misit carnis bonae et recentis vitulinae libram dimidiam; aliam vero dimidiam libram in ollam vitream eiusdem magnitudinis, eademque aquae plu-uiatilis depuratae quantitate repletam; vtramque ollam bene clausam imposui furno ferreo per omnes pene diei noctisque horas satis aequaliter calefacto; et animad-verti, carnem in olla aqua pluuiatili repleta contentam vix vna septimana perlapsa aquam hanc putrido suo va-pore inficere; eam e contra, quae in altera decocto corticis salicis plena olla continebatur, duabus septimanis elapsis turbidam quidem factam esse, odorem tamen gratum prodidisse, nec putredinem nisi quatuor vel quinque

^{g)} vid. nostr. Diff. §. V.

^{h)} PET. CAMPERUS *Vorlesungen ueber das Viehsterben aus d. Hollaend. ueberfetzt von I. C. LANGE, Kopenb. 1771. p. 121. sq.*

quinque septimanis perlapsis conspicuam fuisse. Quod phaenomenon me de virtute gangraenam impediendi cortici salicum propria certiore reddidit ⁱ). Tenuis vero humores absorbendi potestatem ideo huic cortici adscripsi, quia in eo multas reperiri terreas particulas experientia cognoui. Vim vehementiores corporis motus compescendi multa Autorum variorum confirmant experimenta. In Anglia enim iam puluis corticis salicis albae frequenter in febribus intermittentibus non absque prospero euentu vsurpatur; imo eundem, nulla antea facta corporis praeparatione, exhiberi posse, relatum esse memini ^k). Sunt mihi hac in re testes *Reu. EDMUND STONE* qui quarta quaque dierum intercalarium hora subtilissimi illius pulueris scrupulum vnum vel duos aegris cum fructu ad febres intermittentes profligandas propinavit; in pertinacissimis febribus eundem cum quinta corticis Peruuiani ad puluerem redacti parte commixtum feliciter dedit, *corticemque Anglicanum* dici mauult ^l): praeter hunc *IO. FRID. CLOSS* ^m), in quotidianis et tertianis, non autem ita in quartanis, felicem corticis salicis vsum expertus; nec non *Cl. PETR. IMM. HARTMANN* ⁿ) et *Cel. CAROL. ABRAH. GERHARD*

j) Hinc *Cl. CAMPER* decocti huius vsum in peste animalium commendat loc. cit. vide etiam *Köngl. Vetenskaps Academiens Handlingar for Ar. 1769. Vol. XXX. Stockh. 1769. p. 335. in der Kaestnerschen Uebersetzung Band XXXI. p. 332.*

k) *Phil. Transf. Vol. LIII. p. 195.*

l) *Phil. Transf. loc. cit. Comment. de reb. in scientia naturali et medicina gestis Vol. XIII. p. 670.*

m) *nona variolis medendi methodus Trai. ad Rben. 1766. p. 128.*

n) *Diss. de salice laurea odorata p. 26. 34. et 36.*

HARD °). Ego virtutem illam dicti corticis in vnica quadam femina satis robusta, febre intermittente laborante, expertus sum. Pariter refert Cl. CLOSS, puluerem corticis salicis sex drachmarum pondere die intercalari exhibitum vomitum pituitosum, febris intermittens ad instar redeuntem, feliciter curasse P). Suppressos motus resuscitandi potestatem suspicor ex calefaciendi vi, cuique resinosis partibus scatenti corpori pene infita. Aluum, sudorem, et vrinam cortex salicis quidem non immediate, sed potius solidis partibus robur suum restituendo mouere videtur. Quod autem ad vasorum viscerumque obstructions referandi facultatem attinet, eam ex parte in oedemate pedum a male curata febre intermittente oborto per solius infusi frigidi ex cortice salicis fragilis parati vsum feliciter curato expertus sum. Corticem denique annosiorum ramorum sanguinis, recentis infusa frigida, et extracta aquosa in balsamica quadam aqua, v. c. aqua cinnamomi soluta, feri aliorumque humorum nimia profluua sistere et impedire aliquoties cognoui. De anthelmintica virtute cortici nostro propria testatur iam laudatus Cl. CLOSS q). Cortici salicis fragilis in specie Cl. GERHARD r) vim antisepticam, antifebrilem, et roborantem tribuit. Corticem vero pentandrae salicis Cel. HARTMANN s) in febribus intermittenti-

bus,

o) *Mat. Med. Theil II. Abschnitt VIII. Cap. V. §. 286.*

p) loc. cit. p. 129. 130.

q) loc. cit. p. 130.

r) loc. cit.

s) loc. cit. p. 36. 399.

D

bus, cachexia, leucophlegmatia, oedematis, raucedine diuturniori, laxitate gingiuarum, et vuulae, vaginae vteri et intestini recti prolapsu, vasorum laxitate, renum, vesicae et ligamentorum debilitate; profuuiis serosis, vlceribus, putredinosa externarum partium corruptione, appetitu et digestionem deprauata, spasticis affectibus, ictero chronico, asthma, lienteria, diarrhoea mucosa, fluore albo, menstruorum vitiiis, haemorrhoidibus, scabie, rheumatismo et scorbuto commendat; in vino infuso et extractis potissimum exhibere iubet; in strictura vero et rigiditate fibrarum, bilis, orgasmo, sanguinisque nimia rarefactione ipsius usum dissuadet.)

§. XVI.

Comparatur cortex salicis cum cortice Peruuiano a) quoad principia.

Sed satis est testimoniorum. Age nunc potius, paucis adhuc corticem nostrum cum cortice Peruuiano comparemus. Eum vero cum hoc aliquo modo conuenire, ex antecedentibus satis patere arbitror; simulque in hac re confirmanda prouoco ad sententiam Cl. GERHARDI qui in dissertatione sua *de medicamentis plerisque exoticis raro vel nunquam usurpandis* §. 18. ita loquitur

t) Aliud adhuc testimonium de utilitate corticis salicis albae in febre tertiana, scorbuto et vlceribus reperio in libello supra cit. *Der Landarzt* p. 334. cuius Autor aecenter decerpti corticis vncis duabus aquae libram vnā infundere, hanc cum illo leniter coquere, decoctumque aegris frequenter exhibere iubet.

loquitur: cortici Peruviano medicamento decantatissimo, et re ipsa valde quoque actiuo cortex salicis amarae nostratis, (nec minus muscus quernus amarus) tuto substitui potest. Valet hoc imprimis de cortice salicis amarae nostratis, quippe qui a ramis annosioribus detractus instar corticis peruuiiani vilis, magis adstringens, minus amarus, nullo vero modo balsamicus existit; a iunioribus vero defuntus instar corticis Chinae melioris ac nobilioris notae amarore quoque maiore, minore vi adstringente, et balsamico quodam principio imbutus deprehenditur; quibus paulo inferius addit: quodcumque amarum adstringenti iunctum corticem Chinae quasi artificialem sistere^{u)}. In ipsa vero vtriusque corticis comparatione instituenda ita versabimur, vt primum ad principia illorum corticum, tunc ad ea, quae ex iis parantur, medicamenta, deinde ad ipsorum vires, harumque agendi modum, denique ad eorum vtilitatem cautelasque in ipsorum vsu adhibendas respiciamus. Quod ad principia corticis nostri atinet, ea per experimenta deprehendimus esse ex parte volatilia balsamica, oleoso spirituosa, et acidulo-salina; ex parte fixa gummea, resinosa et terrestria. In cortice vero Peruviano Cel. Virorum, potissimum Cl. GEOFFROY^{w)}, Ill. CARTHEUSERI^{x)}, et Cel. NEVMANNI^{y)} scripta docent reperiri multum salis acidi et olei crassioris, perparum terrae, aliquantum salis vrinosi, non adeo multum gummearum, plus re-

D 2

fino.

u) vid. Triga dissert. physicomed. Berol. 1763. p. 84.

w) Mat. med. Paris. 1741. Tom. II. p. 179.

x) Fundam. mat. med. Erf. 1749. Pars II. p. 485.

y) Praelect. chym. pbermac. p. 813 sq.

sinofarum', quartam corticis partem pene aequantium, et ex falis acidi et oleofarum partium mixtione productarum particularum; non tamen omni ex parte optumi hi Viri in definienda istarum partium proportionem consentiunt. Quomocunque vero cuncta haec se habeant, id tamen inde intelligimus, principiorum vtriusque corticis pene vnam eandemque esse indolem, solo hoc discrimine locum habente, quod balsamicae partes in cortice Peruuiano manifestiores sint, diutiusque persistant, quam in cortice salicis.

§. XVII.

b) quoad medicamenta praeparata.

Paratur autem ex cortice Peruuiano puluis, infusa aquosa et vinosa, essentiae, extracta etc. Pulvis magis placet quam ille ex salicis cortice paratus. Infusa aquosa corticis salicis, imprimis frigida, bene depurata eandem habent ac illa corticis Peruuiani praestantiam. Infusa vinoia vtriusque corticis, licet ab Autoribus valde laudentur, magis tamen menstruo suo, quam vera efficacia se commendant. Essentiae in vtroque cortice aequae praestantes, si in earum vsu menstruum ipsarum non vt contraindicans considerari debeat. Extracta denique, siue ex nostro, siue ex Peruuiano cortice parata sint, virtute sua sibi inuicem vix cedunt.

§. XVIII.

c) quoad vires harumque agendi modum.

Cortici vero Peruuiano nomen medicamenti balsamico-aromatici, austeroque amari imponendum, ipsique

que vim calefaciendi, roborandi, et exsiccandi adscribendam esse, et principiorum eius notitia, et experientia docet. Pare quid de cortice salicum affirmandum esse, ex iis, quae a §. X. vsque ad §. XV. dicta sunt, luculenter, ut reor, apparet. Quomodo autem cortex calefaciendi, roborandi, et exsiccandi virtutem, cum neruina et antiseptica coniunctam, exferat, demonstrare difficillimum est, neque nos determinare audemus, praesertim, quum nuper in scripto quodam²⁾; corticis Peruuiani effectus minime per principiorum eius cognitionem, saporem, et odorem ipsius illustrari posse, legimus; multumque dubia sint, quae quidam de alcalino principio in cortice hoc deprehendendo, acido morborum principio contrario, alii vero de acido corticis alcali morborum inimico sentiunt.

§. XIX.

d) quoad utilitatem in morbis et cautelas in eius usu adhibendas.

Eosdem vero, ac corticem Peruuianum, corticem salicis edere effectus, variis experientiae documentis, §. XV. prolatis, comprobauimus. Omnes enim illi morbi, quibus ibidem diximus mederi corticem nostrum, Peruuiani auxilio facile et feliciter tolluntur. Nec in hac re vltius confirmanda morari neceffe est, attendamus adhuc potius illas cautelas quae

D 3

in

²⁾ FR. CASIM. MEDICVS *Samml. u. Beobacht. aus d. Arzneywissenschaft, Zurich 1766. Band II. p. 445.*

in corticis Peruvianii usu adhibendae sunt. Quarum hae praecipuae sunt; quod corporis constitutio bene disquiratur; materia morbosa prius euacuetur; obstructiones viscerum aliquantum referentur, et tempore, quo in usum vocatur, nec non post illud, apta et conveniens obseruetur diaeta^a). Quae omnia in corticis salicis usu, *Reu. EDMUNDO STONE* licet contradicente^b), non negligenda esse puto.

§. XX.

- a) Egregie super hac re differit *Exper. RYDIGER* in *Diss. de veritate virtutis medicamentorum propriae et morbido hanc explorandi edit. Lips. 1750 p. 27.* his quidem verbis: *Nunquam prodest (cortex Chinchinae) ubi materia morbosa nondum sufficienter fuit euacuata, veluti in febribus, ubi sicca scabies subest, prius illa perfecte expelli debet. Pariter notum et perulgatum satis est, Chinchinae usum, ubi viscerum obstructiones inflammatoriae, aliaeque nondum expeditae sunt, in quocunque subiecto noxium esse atque periculosum. At cum plerumque in febribus intermittentibus adhiberi soleat cortex, illud utique definitum non est, sub quibus indiciis cortex perpetuo sit salutaris, et e contrario, sub quibus constanter noxius. Vbi in quibusdam febrium intermittentium cortex peruvianus non motibus febrilibus specificis obstat, eius quidem usus plerumque solet esse tempestivus, quando nimirum sub ipsa febrili accessione respiratio citata sit, aeger ardentius sirit, partium motus voluntarius dolorificus est, et nullus capitis dolor urget, Chinchinae usum, decenter expulsa febrium causa, et expeditis, si quae sunt, viscerum obstructionibus, nullo non tempore inueniuntur et salutare. Quam maxime autem perniciosum hic ipse cortex edit effectum, si posita a me conditiones, non sub ipsa febrili accessione, sed tempore apoplexias, aliquatenus adsunt, et contrariae notae accedente febre apparent. Si nimirum respiratio difficilis, nulla, vel valde obscura bibendi cupido, partium motui voluntario subiectarum rigor, et insignis ac propterea exortiens capitis dolor non tempore apoplexias, sed in ipso paroxysmo urget, alienum Chinchinae usum esse, cum constantia quadam obseruari. Id etiam non ignorari praestat, quod corticis usum illis praesertim dissuadendum esse experientia docuerit, quot frequens alui obstructio per multos dies exercet,*
- b) vid. nostr. *Diss. §. XV.*

§. XX.

E p i l o g u s.

Ne autem diutius L. B. benignitate abutar, in iis, quae nunc proposui, subsistam, ea alia vice, si Deus vitam concesserit, pluribus experientiae documentis illustraturus et confirmaturus. Quo tamen L. B. proposita quasi in compendio habeat, paucis, quae huc usque fusius dixi, repetam. Ostendi vero et cum experimentis, tum practicis observationibus probavi, *corticem salicum fouere in se partim principia volatilia, balsamica acidulo salina, oleoso spirituosam; partim fixa gummea, resinosa et terrestria; ideo inter medicamenta austero amara, balsamica leniterque adstringentia referri debere; in infusis frigidis aquosis et extractis efficacissimum esse; resolueri, calefacere, roborare, exsiccari, putredini resistere; et propter hasce virtutes cortici Peruuiano substitui posse; quippe qui idem praestet, quod salicis cortex praestare valet.* Haec quidem est summa eorum, quae a me exposita sunt; addam tamen adhuc id, quod, quam cortex Peruuianus et nimis pretiosus, et saepe corruptus et deterior factus ad nos veniat, omni opera et studio de vera corticis salicis virtute, eiusque salutari usu a quocunque iusto et vero hominum salutis aestimatore cogitandum sit. Forte Dii vnquam huic nostro cortici propitii erunt, hominesque, pauperum aegrorum saluti bene cupientes eundem bene attendent et explorabunt, quo tandem decantatissimo illo, nimis tamen pretioso, qui nobis propter balsamico aromaticam suam indolem manifestiorem, diutiusque persistentem, cortice salicis adhuc superior esse videtur, penitus carere possimus, nec remedium quoddam, nobis summe necessarium, in peregrinis

grinis terris amplius quaerere debeamus. Idque a quocunque probo homine serio optandum est, quum, vti in prioris dissertationis limine affirmauimus, medicamenta, in iis, in quibus nos viuimus, regionibus nata nostri corporis constitutioni et naturae semper magis accommodata censi debeant. Optatum hunc rei euentum expectaturi; spemque, ea, quae nunc duabus a nobis editis scriptiunculis forte minus apto et bono ordine exposuimus, in futurum perfectiora et forte probatiora exhibendi, facientes; omnibus denique, quos nobis pietas et amicitia iungit, bene cupientes, aequoque L. B. iudicio vtramque dissertationem submittentibus, omnibus de cortice salicis cortici Peruuiano substituendo meditationibus iam imponimus.

F I N E M.

